

Asia: VN/547/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijalle mielestänne tarvetta?

Kannatamme lämpimästi itsenäistä ja riippumatonta naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän perustamista.

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS katsoo, että itsenäisen ja riippumattoman naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän perustaminen ja pysyvän rahoituksen osoittaminen on tärkeää kansainvälisten velvoitteiden (mm. Istanbulin sopimus) täyttämiseksi ja naisiin kohdistuvan väkivallan raportoimiseksi valtioneuvostolle ja eduskunnalle.

Katsomme kuitenkin, että naisiin kohdistuvassa väkivallassa on kyse ensisijaisesti sukupuolten epätasa-arvoon liittyvästä ongelmasta, jonka vuoksi pidämme perusteltuna raportoijan tehtävän perustamista ja riittävien resurssien varmistamista ensisijaisesti tasa-arvovaltuutetun toimistoon.

”Tasa-arvovaltuutettu seuraa vihapuhetta ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaa Suomessa osana sukupuolten tasa-arvon edistämistä ja sukupuolten tasa-arvon toteutumisen seuranta.” (luonnos s. 3) tukee raportoijan tehtävän sijoittumista osaksi tasa-arvovaltuutetun toimistoa. Mikäli tehtävä sijoitetaan osaksi yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävää, herää kysymys, miten tasa-arvovaltuutetun tehtävänkuva sovitetaan yhteen uuden raportoijan tehtävän kanssa.

Onko teillä huomioita koskien naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtäviä?

NYTKIS pitää tärkeänä, että raportoija verkostoituu ja luo yhteistyöverkosta kansainvälisiin toimijoihin (CEDAW, GREVIO), mutta samalla on huolehdittava, että kansallisesti osaaminen naisiin kohdistuvan väkivallan kysymyksistä on ajan tasalla.

Tällä hetkellä kaikilla päätöksentekotasolla tietämys ja osaaminen naisiin kohdistuvasta väkivallasta on puutteellista ja esim. STM:n (1) ja Amnestyn (2) kuntakyselyiden mukaan joidenkin kuntapäätäjien mukaan naisiin kohdistuvan väkivallan laajuudesta ei ollut osalla lainkaan tietoa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa pidetään yleisesti marginaalisena ilmiönä. Jotta naisiin kohdistuvan väkivallan tietoisuutta lisätään myös kuntatasolla, tarvitaan lisää tilastoja ja tietoisuuden lisäämistä.

Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävissä on huomioitava, että naisiin kohdistuva väkivalta saa uusia muotoja ja tekijät hyödyntävät ja väärinkäyttävät uusia teknologian muotoja (erityisesti vainoamisen tapauksissa). On hyvä huomioida tämä kirjatessa raportoinnin mandaattia ja jättää avonaiseksi kohta, jossa kuvataan mitä väkivallan muotoja raportoinnin seurantaa ja josta hän raportoi.

NYTKIS pitää tärkeänä, että naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tekee tiivistä yhteistyötä NAPEn kanssa ja on huolehdittava siitä, että NAPEssä on riittävä kansalaisjärjestöedustus, sillä osaaminen ja asiantuntijuus kansalaisjärjestöissä on merkittävää.

On syytä valmistautua siihen, että EU:n velvoittava lainsäädäntö naisiin kohdistuvan väkivallan kysymyksissä lisääntyy tulevaisuudessa. Silloin toimivaltakysymys muuttuu entistä hankalammaksi, jos väkivaltaraportointi on sijoitettu eri viranomaisen tehtäväksi kuin naisiin kohdistuvan syrjinnän valvonta. On kuitenkin välttämätöntä, että tasa-arvovaltuutetun toimiston määrärahoja korotetaan riittävälle tasolle, ottaen huomioon uuden tehtävän tuomat välilliset kustannukset.

CEDAW-komitea ja Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova GREVIO asiantuntijaryhmä tekevät yhteistyötä tasa-arvovaltuutetun kanssa arvioidessaan Suomen toimia sopimusveloitteiden noudattamisessa. Pidämme tärkeänä, mikäli naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä sijoittuu yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon, että naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin ja yhdenvertaisuusvaltuutettu tekee tiivistä yhteistyötä tasa-arvovaltuutetun kanssa ja on tärkeää varmistaa tasa-arvovaltuutetun riittävät resurssit naisiin kohdistuvan väkivallan kysymyksissä.

(1)STM:n kuntakysely:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162012/STM_2019_55_Rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

(2)Amnestyn kuntatutkimus: <https://frantic.s3.amazonaws.com/amnesty-fi/2017/01/Amnestyn-kuntaselvitys-naisiin-kohdistuvasta-v%C3%A4kivallasta.pdf>

Esityksen mukaan naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnina tehtävän hoitamiseksi yhdenvertaisuusvaltuutetulla ei olisi oikeutta saada salassa pidettäviä tietoja. Ovatko esitetyt

tiedonsaantioikeudet mielestänne riittäviä?

Jos katsotte, että yhdenvertaisuusvaltuutetulla tulisi olla oikeus saada myös salassa pidettäviä tietoja raportoijan tehtävän hoitamiseksi, mitä tietoja ja miltä viranomaiselta tai muulta taholta yhdenvertaisuusvaltuutetun tulisi mielestänne saada? Entä mihin tarkoitukseen salassa pidettäviä tietoja tarvittaisiin?

Esityksessä naiseen kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän mandaatti ei ole yhtä vahva kuin kansallisen ihmiskaupparaportoijan mandaatti laajoine tiedonsaantioikeuksineen. NYTKIS katsoo, että raportoijan tehtävien kannalta keskeistä on kirjata laajat tiedonsaantioikeudet lakiin, jotta rinnakkaisesta ja risteävästä sukupuolittuneesta ilmiöstä raportointi on mahdollista riittävässä laajuudessa vrt. kansallisen ihmiskaupparaportoijan tehtävät, jotta varmistetaan raportoijan oikeus ja velvollisuus raportoida naiseen kohdistuvan väkivallan vähentämisen edistymisestä eduskunnalle ja valtioneuvostolle.

Salassa pidettävä tieto on ongelma etenkin seksuaalirikosten yhteydessä. Esimerkiksi seksuaalirikosten suhteen on tärkeää tietää missä määrin tapaukset eivät etene oikeuteen/tuomioon.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

-

Kakkola Silla
Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry